

Datum
2018-02-08

Nr
FOI-2017-1961

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Er referens
Ju2017/07534/L5
Martin Rhodin

Vår handläggare
Terés Jonsson Lundmark

Remissvar gällande betänkandet Förstärkt skydd för uppgifter av betydelse för ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i (SOU 2017:70)

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande.

Sammanfattning av FOI:s synpunkter

FOI har ingen erinran mot införande av föreslagen straffbestämmelse avseende utlandsspioneri, men noterar att lagstiftaren i det fortsatta arbetet bör utveckla vad som ska omfattas av begreppet främmande sammanslutning.

FOI anser att den föreslagna utvidgningen av straffansvaret för brott mot tystnadsplikt bör förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Vad som avses med uppgift av hemlig natur är inte tydligt nog för att avgränsa det straffbara området, särskilt mot bakgrund av den forskningskontext myndighetens personal verkar i. Även avgränsningen av vad som är ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i kan behöva förtydligas ytterligare, då myndigheten ser gränsdragningsproblem kring när olika forskningsinsatser ska omfattas av begreppet.

FOI är en försvarsmyndighet och tillika en försvarsunderrättelsemyndighet. Myndigheten har till uppgift att bedriva forskning, metod- och teknikutveckling samt utredningsarbete för totalförsvaret och till stöd för nedrustning, icke-spridning och internationell säkerhet. FOI har många internationella uppdrag samt uppdrag där FOI:s personal verkar i internationellt samarbete för fred och säkerhet utomlands.

Mot den bakgrunden och med utgångspunkt i de aspekter myndigheten har att beakta lämnas följande synpunkter.

En ny straffbestämmelse för spioneri i samband med internationella samarbeten för fred och säkerhet (avsnitt 12.5 – 12.5.3)

FOI har ingen erinran mot införande av brottet utlandsspioneri på sätt utredningen föreslår och har ingen erinran mot utredningens överväganden till grund för förslaget. Myndigheten noterar dock att det kan finnas gränsdragningsproblem kring vad som ska anses utgöra en *främmande sammanslutning*. Begreppet införs enligt utredningens förslag i den nya straffbestämmelsen om utlandsspioneri, men även i övriga bestämmelser i 19 kap. BrB som är aktuella i detta sammanhang, bland annat spioneri.

Begreppet *främmande sammanslutning* avser enligt utredningen en gruppering som representerar ett motstående intresse men som inte nödvändigtvis utgör en främmande makt. För att straffbestämmelsen ska vara tillämplig fordras enligt utredningen att det är fråga om en aktör som intar en maktposition, men det krävs inte att grupperingen är organiserad på visst sätt för att omfattas av begreppet. Tre exempel på sammanslutningar nämns av utredningen. FOI noterar att det i konfliktområden kan förekomma löst sammansatta grupperingar av skiftande karaktär där det är svårt att utifrån utredningens formuleringar avgränsa om dessa faller inom begreppet främmande sammanslutning. Lagstiftaren bör i det fortsatta lagstiftningsarbetet utveckla vad som ska anses vara en främmande sammanslutning.

En utvidgning av straffansvaret för brott mot tystnadsplikt (avsnitt 12.5.7)

Utredningen föreslår en utvidgning av det straffbara området i 20 kap. 3 § BrB att omfatta även röjande av uppgifter av hemlig natur i ett internationellt samarbete

för fred och säkerhet som Sverige deltar i. Detta enligt utredningens förslag alldeles oavsett om uppgiften är hemlig enligt bestämmelse i svensk lag eller annan författning. Avgörande är enligt utredningen att uppgiften skulle ha omfattats av sekretess om den förekommit i allmän verksamhet.

Utredningens förslag utvidgar således ansvar för brott mot tystnadsplikt utan stöd av uttryckliga regler i frågan i svensk lag. FOI noterar att avgränsningen av det straffbara området behöver tydliggöras med avseende på vad som avses med *uppgift av hemlig natur*. För myndigheten framstår avgränsningen av det straffbara området genom denna bestämning som otydlig, särskilt mot bakgrund av den forskningskontext som myndighetens personal verkar i. Utredningen nämner i avsnitt 12.5.7 sekretessbestämmelser i tjänstgöringslandet, men det framgår inte tydligt om utredningen menar om dessa är (ensamt) avgörande eller om andra faktorer avgör om uppgiften är av hemlig natur. FOI föreslår att frågan utreds vidare och tydliggörs i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

FOI noterar också att avgränsningen av vad som är *ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i* inte är självklar och kan behöva förtydligas ytterligare i det vidare lagstiftningsarbetet. Utredningen analyserar och exemplifierar i avsnitt 3.2.3, avsnitt 12.9.2 samt författningskommentaren till 2 kap 3 § BrB vad som ska avses med detta begrepp. Likväl noterar FOI utifrån myndighetens verksamhet att det kan uppstå gränsdragningsproblem kring i vilket skede och under vilka omständigheter olika forskningsinsatser ska innefattas i *ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i*.

Detta remissvar har beslutats av överdirektören Anna-Lena Österborg efter föredragning av juristen Terés Jonsson Lundmark. I den slutliga handläggningen har chefsjuristen Eva Liljefors och seniore rådgivaren Thomas Wallander deltagit.

För FOI

Anna-Lena Österborg
Överdirektör

Terés Jonsson Lundmark
Jurist